

פרק יא.

עניני תורותיו

(א) התורות שאמר אדמו"ר הה"צ הר"מ זצ"ל היו דברים נפלאים בדרכי קבלה ובדברי מוסר והנהגות ישרות והביא הרבה ענינים נפלאים מכתבי האר"י ז"ל ומהר"ש מאוסטרפוליא ז"ל ועוד מהרבה צדיקים ז"ל ואמר גמטריאות שעלו למספרים גדולים ונפלאים על פי מילוי ומילוי דמילוי, ועל פי א"ב שונים ע"פ א"ל ב"ם וא"ת ב"ש, אי"ק בכ"ר, ובהכל עלה החשבון יפה הפלא ופלא.

ומלבד הענינים הנפלאים מהתורות, היה מעורר בכח דיבורו בקדושה והתלהבות ושכינה שמדברת מתוך גרונו הכניס הרהורי תשובה לכל שומעיו, והרבה בכו בדמעות שליש בעת שומעם דיבוריו הקדושים יוצאים מפי קדשו בקדושה וטהרה.

והעיקר היה מעורר לתקן מדת היסוד ולתקן המדות הקדושים, ולהיות שפל ועניו ואחדות בין ישראל, ואפס מעט מזעיר נדפס בספר מאמר מרדכי ח"א וח"ב על בראשית, וישנם עוד הרבה כתבים על כל חמשה חומשי תורה ומועדים והדרכות.

(ב) ובהקדמת המו"ל (הרה"ח ר"ש פומרנץ ז"ל) לס' מאמר מרדכי הוצאת א"י כותב: תורתו היתה בנויה על שלשה יסודות. א' תקון ששת המדות שבאדם שהן אהבה, יראה, תפארת וכו' להעלותן לשורשן ולמקורן, ובעיקר תיקון מדת "היסוד" הכלולה כידוע מכל המדות. ב' איחודן של אותיות שם הויה. ג' פיתוח מדת הענווה והשפלות, ולהתרחק תכלית הריחוק ממדת הגאווה המגונה המעכבת איחוד שם הוי' בבחינת "אין אני והוא יכולין לדור במדור אחד".

ג) עוד כתב שם: כל השיחה על התופעות היומיומיות שאדם נתקל בהן בחייו, ושעלולות להרחיקו מהתכלית לשמה הוא נברא שילבה לתוך פסוקי פרשת השבוע, באמצעות נוטריקון וגימטריאות שהפליאו בחריפותם. אגב, על אלה שסבבו את כסאו, השגיח הוא בעצמו שלא יפסחו עליהם בחלוקת "שיריים" ויין, אם הוגש "לשתות לחיים", זכורני, כי פעם הוגש "לנו" בקבוק יין, וכמובן שכולם קפצו עליו לזכות ממנו, אולם מחזיק הבקבוק לא רצה למסרו לאחרים בטרם שהוא עצמו שתה, והנה הפנה כ"ק אדמו"ר את ראשו אליו ואמר לו: בלוחות הברית המסמלות את מקור הקדושה, נאמר למשה "פסל לך", ואילו בעבודה זרה, שהיא מקום הטומאה, גם שם נאמר "לא תעשה לך פסל", אותן שלשה האותיות "פסל", וכדי להכיר בהבדל שבין הטומאה והטהרה, יש לראות היכן כתוב ה"לך", בלוחות ה"לך" נכתב אחרי "פסל", ואילו בעבודה זרה ה"לך" כתוב לפני פסל, מכאן אנו למדים שהדאגה בשביל עצמו, בשביל ה"אני" הוא סימן בלתי טהור, ויש להתרחק מן האנוכיות כדי להגיע לקדושה.

ד) כאמור דרכו בקודש היתה להרבות בדברי תורה בכל עת ועידן. נשארו אחריו מאות מאמרים שנרשמו ע"י אנ"ש ונאמני ביתו, לדאבון לבנו לא זכינו לאורם אלא מעט מזעיר שנדפסו בספריו הקדושים "מאמר מרדכי" חלק הליקוטים שיצא לאור ראשונה בשנת תרע"ט וחלק בראשית וחנוכה שיצא לאור בשנת תרצ"ב.

הספרים יצאו לאור ע"י ב"א כ"ק מרן אדמו"ר רבי ניסן יהודה ליב מקיעלץ אשר הקדים לספרים הקדמות נפלאות בה הרחיב דבריו הק' בגודל שבח וקדושת דודו הק' והשפעת שפע הקודש ורשפי ההתעוררות לעבודת השי"ת שהשפיע ע"י מאמרי קודש אלו. ולגודל חשיבותם נעתיקם בזה כלשונם.

ה) הקדמה לס' "מאמר מרדכי" ליקוטים.
ישמחו החסידים ויגילו החרדים לשמוע דבר ד', בראותם חקוק

בספר דברים חוצבים בלהבת אש יצאו מפום ממלל רברבן כ"ק אדומו"ר דודי הרב הצדיק איש אלקים סבא קדישא חסידא ופרישא בוצינא קדישא אספקלריא המאירה מנורה הטהורה שר התורה מופת הדור רשכבה"ג כקש"ת מו"ה מרדכי זצוקללה"ה זי"ע ועב"י. והנה זה לערך שנה אשר באתי לפה על ההלולא שלו ח' ימים לחודש תמוז ועיני יורדים דמעה על הלקח מאתי עטרת ראשי, אבי אבי רכב ישראל ופרשיו. אשר גדל אותי כמו אב לבן, וכמאמרם ז"ל (מגילה יג.) כל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו. וקבלתי עלי להדפיס את אמרותיו הטהורות המזוקקות שבעתים, המתוקים מדבש ומנופת צופים. לעשות רצון אותו צדיק שגילה כמה פעמים שרצון קדשו להביא הדברים לבית הדפוס. וגם להחיות בזה את לב החסידים ואנ"ש, אשר שתו בצמא את דברי קדשו, וגם כל מי אשר יראת ד' נוגע בלבבו, בעיניו יראה, ולבבו יבין, ושב ורפא לו. ודברים הקדושים האלו, יחזקו את לבו, לקנות לו מדות טובות. ולצפות לישועת ד' בכל עת ורגע.

והנה כי נשאר אחריו, הרבה מאות מאמרים רזי התורה, פלאי פלאים, אשר יצאו מפי קדשו בקדושה וטהרה. אבל לדאבון לבי, אי אפשר כעת להדפיס את כל הדברים מכמה טעמים. וגם הוצאות הדפוס רבה מאוד. אמרתי "דפסתי מרובה לא דפסתי" כעת. אבל לא יכולתי להתאפק, והדפסתי איזהו מאמרים על מועדים וחנוכה ופורים וד' פרשיות שהיו בכתב ש"ב היקר הר' משה קאמינער אשר כמה מאמרים מהם שמעתי בעצמי מפי כ"ק אדומו"ר דודי זצוקללה"ה ואני זוכר אותם. וגם השאר כתב ג"כ בפקודת כ"ק אדומו"ר דודי זצ"ל ואחר הכתיבה נתן את הכתבים לפני ולפנים בקדש פנימה ושם עיניו הטהורים עליהם. והניחם אצלו בבית גניזו. ומזה הבאתי עתה לבית הדפוס.

ואני נותן תהלה לאל ית"ש על אשר זיכני להביא הדברים לבית הדפוס ולא השגחתי על כל הסיבות והמניעות שהיו לי בזה. ואני תפלה לנורא עלילה שיזכינו לגמור את חפצי ולהביא כל דברי קדשו לבית הדפוס שיהיו שפתותיו דובבות בקבר. ובעלמא דקשוט ימליץ טוב בעדי ובעד כל כלל ישראל. אשר זה הי' כל עבודתו

בקדש בחיים חיותו. וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. ובטח יעשה פרי למעלה וישפיע לנו כל טוב.

וקראתי זה הספר **מאמר מרדכי** כי רק מאמרים אחדים הבאתי כעת לבית הדפוס. וגם כי כל עיקר דברי תורתו תמיד היה ללמד את מדת השפלות, "**מאמר**" בגימ' כמנין "הכנעה ענוה" וגם בגימ' כמנין "אפר" שמרמז על מדת השפלות. וגם "**מאמר מרדכי**" במילוי בגימ' כמנין "רבי לויטס איש יבנה אומר מאד מאד הוי שפל רוח" [אבות פ"ד]. וכמנין "חסד עליון". וגם **מאמר מרדכי** במילוי בגימ' כמנין "מדבר שקר תרחק" וכמנין "ברכה והצלחה". כי זאת היתה תמיד מאמרו של מרדכי הצדיק יסוד עולם זי"ע להזהיר על מדת השפלות ולהרחיק מן השקר ועי"ז יתגברו החסדים על הגבורות ויושפע שפע ברכה והצלחה לעולם. וכמו ששמעתי מפי קדשו: כי "שקר" בגימ' כמנין "קנאה תאוה כבוד" וגם "שקר" בגימ' כמנין "שפל נכנע". כי ע"י שיהא שפל ונכנע יבטל מדת השקר והקנאה והתאוה וכבוד, וישפיע כל הטובות והברכות לעולם. וגם "**מרדכי**" במילוי בגימ' כמנין ב' פעמים "אהבה ואחווה ושלו" במילוי כזה: אלף הא בית הא וו אלף חית וו הא וו שין למד וו מם, בגימ' כמנין ב' פעמים "שפע ברכה והצלחה" שפע הרוחניות ושפע הגשמיות.

וגם היה מרגלא בפומי' של כ"ק אדמו"ר דודי זצללה"ה לומר: כי "שלו" נוטריקון ו'הושיענו מ'הרה ל'מען ש'מך. כי ע"י שיהא בין ישראל אהבה ואחווה ושלו"ם יבא במהרה ישועה שלימה על כל ישראל. וכן "אהבה ואחווה" במילוי כזה: אלף הי בית הי אלף חית ואו הי, בגימ' כמנין ב' פעמים "**מאמר מרדכי**" כי זהו היה אמרותיו הטהורים על שפלות ואהבה ושלו"ם.

ובטח דבריו הקדושים יעשו רושם בלב כל אחד ואחד ויתלהב לעבודתו ית"ש.

ובטחוני חזק כי כל אחד ואחד יביא ברכה לתוך ביתו. ועי"ז יזכה שכ"ק אדמו"ר דודי זצללה"ה ימליץ טוב בעדו בעולמות עליונים להנצל מכל צרה וצוקה ופגעי הזמן, ושיהא לו ישועה

ברוחניות וגשמיות בכלל ובפרט בני חיי ומזוני רפואה בקרוב ולגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

דברי המעתיר בעד כלל כל ישראל אחינו בכל מקום שהם על הרמת קרנם למעלה ראש.

השפל ניסן יהודא ליב טווערסקי בהה"צ המפורסם מו"ה ר' דוד זצוקללה"ה ממאקארוב ב"א ותלמידו של האי סבא קדישא מהר"מ זצוקללה"ה מקאזמיר זי"ע ועכ"י.

ו) הקדמת אדמו"ר מקיעלץ זצ"ל לספר "מאמר מרדכי" על ס' בראשית וחנוכה.

יתברך היוצר וישתבח הבורא שהחיינו והגיענו לזמן הזה להוציא לאור חידושי תורה ורזין דאורייתא על ס' בראשית וחנוכה שיצאו בקדושה וטהרה מפי כ"ק אדמו"ר דודי הסבא קדישא חסידא ופרישא הה"צ המפורסם אספקלריא המאירה רשכבה"ג מופת הדור פועל ישועות כו' כו' כקש"ת מו"ה מרדכי זצוקללה"ה מקאזמיר בהמגיד הקדוש מטוריסק זצוקללה"ה זי"ע ועכ"י. שנפטר ביום ח' לחודש תמוז שנת תרע"ז לפ"ק ומנכ"ק בק"ק קיעלץ.

ולעשות רצון אותו צדיק שהשתוקק מאד להוציא לאור ולהדפיס חידושי תורתו שאמר בקהל עם בשלחנו הטהור בהתאסף העדרים חסידים ואנשי מעשה בשבתות ומועדים בדברים החוצבים בלהבות אש לפשט עקמומיות שבלב ולהדריך האדם לשוב ליוצרו באמת. והיה כנחל נובע פלאי פלאים בסתרי דאורייתא דברים העומדים ברומו של עולם, ואך מעט מן המעט נכתב והכתבים היו חביבים בעיניו למאד ונמצאו תמיד באמתחתו, ובסוף ימיו עזב הכתבים הנ"ל בק"ק חעלים ובאו להגביר החסיד הנכבד הר' מאטיל ע"ה גולדשטיין מחעלים והוא מסר אותם להחסיד הישיש המופלג מו"ה ישראלי נ"י ראבינשטיין מחעלים שהתחיל לסדר מעט הכתבים הנ"ל ואח"כ נמסרו הכתבים הנ"ל לידי. [ועל הטוב יזכרו המנוח הר' מרדכי יעקב בן האגא ע"ה הנ"ל ולהבדל לחיים הר']

ישראל בן בראנדיל לאריכות ימים ושנים ובנו הר' אלי' בן גרנא לכל טוב]. ומסיבות שונות נתאחר ההדפסה עד כעתא).

וקראתי שם הס' ג"כ מאמר מרדכי להיות שמו נקרא על ספרו כמבואר ברוקח ובשאר ספרים הקדושים וכמו שכתבתי בהקדמה לחלק ראשון = חלק הליקוטים. גם "מאמר מרדכי" עם הכולל במילוי כזה: מ"ם אל"ף מ"ם רי"ש מ"ם רי"ש דל"ת כ"ף יו"ד בגימ' כמנין השם הקדוש שק"ו צי"ת, וכמנין הוי"ה אלהי"ם, וכמנין ב' פעמים "ובא לציון גואל" וכמנין "ברכה הצלחה וכל טוב". כידוע שכל עבודת דודי הקדוש ז"ל זי"ע היה שיתקבלו לרצון תפילות ושוועות בני ישראל ושימתקו הדינים ברחמים רבים, ועי"ז נזכה לב' גאולות גאולה הרוחניות וגאולה הגשמיות ויהא לנו ברכה הצלחה וכל טוב.

גם "מאמר מרדכי" במילוי כנ"ל (בלי הכולל) בגימטריא כמנין "דבק לבנו במצותיך יחד לבבנו לאהבה ליראה את שמך" עם הכולל, כי כ"ק דודי ז"ל השתוקק תמיד להכניס בלב בני ישראל אהבה ויראה ולעשות מצוותיו ית"ש בדחילו ורחימא.

גם "מאמר מרדכי" במילוי כנ"ל בגימט' כמנין "נדחי ישראל יכנס שפע ברכה וכל טוב" וכמנין ב' פעמים רי"א שהוא נוטריקון "אני ה' רופאך" ב' מיני רפואות ברוחניות וגשמיות. גם רי"א נוטר' י'מחץ ר'אש א'ויביו. גם נוטריקון א'זר ר'שעים י'דעך, שכל עבודתו בקודש היה שנוכה בקרוב שיכנס השי"ת נדחי ישראל מארבע כנפות הארץ וישפיע כל מיני ברכות והשפעות טובות וכל טוב ולהמשיך בעולם רפואה ברוחניות ובגשמיות. ושלא יכלו שונאי ישראל לשלוט בהם.

גם "מאמר מרדכי" במילוי כנ"ל בגימטריא כמנין י' פעמים "טוב וחסד" וכמנין "יוסף" וכמנין "דוד מלך ישראל חי וקיים". דידוע שיש

א) כאן באו קצת פרטים הקשורים לתולדות חייו, וכבר הובאו בתוך הספר כאן כל פרט ופרט במקומו הראוי והנכון.

ה' חסדים וה' גבורות, ונזכה שיתהפכו הגבורות לחסדים ויהיו י' חסדים, ועי"ז נזכה לביאת משיח בן יוסף ומשיח בן דוד בקרב במהרה בימינו.

גם "מאמר מרדכי" בגימטריא כמנין שמי "ניסן יהודה ליב בן מ' פייגא ^{אוצר החכמה} ובן דוד" ונשאר עוד מספר מ"ה המרמז על שפלות, בחי' ונחנו מ"ה, וכמנין מ"ה שנים מיום מולדתי, כה יזכנו השי"ת בזכות דודי הקדוש וזכות אבותי הקדושים זי"ע ברפ"ש ואריכות ימים ושנים בעבודתו ית"ש מתוך הרחבה ונחת, ושיתקבלו תפלותי לטובה ולהשפיע כל השפעות טובות, ולא ימוש דברי התוה"ק מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד ביאת גואל צדקינו במהרה בימינו אמן.

וכעת הנני נותן לפניכם ברכה הס' בראשית ומובטחני כי כל מי שיראת ה' נוגע בלבו יקח ברכה לתוך ביתו בכסף מלא כדי שאוכל להוציא לאור הדפוס חידושי תורתו על כל חמשה חומשי תורה ומועדים, ובטח דבריו הבורחים כגחלי אש יחקקו בתוך לבות בני ישראל ויעשו רושם גדול להלהיב לבבם באהבה ויראה ^{הי' יראתו} לעבודתו ית"ש, ולשוב בתשובה שלימה ולתקן המדות. ובזכות זה כאשר בחיים חייתו מסר נפשו ונשמתו בעד כלל ישראל כן יעורר זכות ורחמים בעולם העליון להשפיע כל טוב ברוחניות וגשמיות בחיי ומזוני ריחי ונזכה לגאולה שלימה בקרב. והיו עינינו רואות את מורינו בביאת משיח בן דוד בקרב בב"א. שנת "מרדכי בהמגיד אברהם זיעו"י" לפ"ק.

דברי המעתיר בעד כלל ישראל בכל מקום שהם על הרמת קרנם למעלה ראש.

ניסן יהודה ליב טווערסקי בהה"צ המפורסם מוה"ר דוד זצוקללה"ה ממאקארוב ב"א ותלמידו של האי סבא קדישא מהר"מ זצוקללה"ה מקאזמיר זי"ע ועכ"י.

(ז) בכל שנה קודם הסליחות של שלש עשרה מדות אמר הדרכה עם תורה נפלאה, ותמצית מהדרכה הנני להביא פה:

התחיל מתפילת מעריב כברייתו של עולם בכוונת יתירה. ואח"כ ללמוד תורה, ואח"כ לאכול סעודת הלילה, ויהא סעודה קלה, וימעט בסעודתו בכל האפשר, ויקרא ק"ש בכוונה, וילך לישן להרגיע את נפשו ולחזק את גופו לעבודתו ית"ש. ויקום ממטתו בזריזות, ותיכף שיפקח עיניו יאמר מודה אני לפניך וגו'. ואח"כ יבדוק את עצמו וירחץ א"ע ויקדש את כל חושיו ואבריו לעבודתו ית"ש. ואח"כ ילמוד משניות, ואח"כ ילמוד גמרא, ואח"כ יתפלל בכוונה, ואחר התפלה ילמוד חק לישראל. ואח"כ יאכל סעודתו, וילמוד על שולחנו ספרי מוסר, וכן יאכל במתינת ובישוב הדעת. ואחר סעודתו ילמוד ארבעה חלקי שו"ע או"ח חו"מ יו"ד אה"ע. ואח"כ יתפלל מנחה בכוונה.

ולפי שכל אחד יש לו יצה"ר, אי אפשר שלא יפגום במחשבה דיבור ומעשה, התיקון לזה מאא"ז הרה"ק מטשערנאבל זצ"ל על תיקון המחשבה, להתענות בכל ערב ר"ח עד המולד דווקא, ולומר תפילת יום כיפור קטן. ואז יהי' לו ישועה כללית ברו"ג. גם יתענה ביום עש"ק בפרשיות שובבי"ם נוטר' ש'מות ו'ארא ב'א ב'שלח י'תרו מ'שפטים, ובשנת העיבור יתענה גם ת"ת ת'רומה ת'צוה, ויטעום קודם כניסת שבת. גם יתענה בה"ב אחר פסח וסוכות. ועל תיקון הדיבור העיקר הוא בשבת, אבל ההכנה מתחיל מיום ו' עש"ק בסוד והיה ביום הששי והכיננו וגו', לכן צריך לנדד שינה מעיניו ליל ה' אור ליום ו' עש"ק, ולעסוק בתורה כל הלילה. וכשקשה לו ללמוד כל הלילה, יעיין אח"כ גם בספרי מוסר, ואם יגבר עליו השינה ידבר ויספר מצדיקים, ויעש לו חשבון נפש בכל מה שעבר עליו ויעשה תשובה גמורה ויקבל עליו לילך בדרך הטוב. ומי שאין ביכולתו לנדד שינה מעיניו, עיקר התיקון הוא בשבת קודש, לכן יאמר כל ספר תהילים בלי הפסק שום דיבור, ואילו

(ב) אף שדבריהם הקדושים המקובלים איש מפי איש עד אליהו הנביא ז"ל א"צ חיזוק אעפ"כ הנני בזה להעתיק סיפור נפלא מגודל אמירת תהלים בש"ק

יהיה רצון לא יאמר באמצע, רק ג' פסוקים לכו נרננה וגו' מקודם ולבסוף ג' פסוקים מי יתן מציון וגו' ויחזור המזמור אשרי האיש לבסוף כדי שיהא נעוץ סופו בתחילתו, וזהו תיקון הדיבור. ועל תיקון המעשה, היא נתינת צדקה כמו שנאמר (ישעיה לב, יז) והיה מעשה הצדקה שלום, לכן יתן ביום ו' עש"ק צדקה. ועל צדקה זו אמר אאמו"ר המגיד מטוריסק זצ"ל ששמע מאביו ואביו מזקינא הקדוש בעל מאור עינים זצ"ל שאליהו הנביא גילה לצדיקי הדור שצדקה זו צריכים ליתן לעני הגון דווקא, ויען כי לעני הגון צריכים ליתן מתנה הגונה ואם אין ידו משגת ליתן בכל עש"ק מתנה הגונה, יוכל להניח בכל ע"ש הצדקה שיוכל ליתן, ויאסוף מכמה ערבי שבתות עד שיהא מתנה הגונה. ויתן אז בפעם אחת לעני הגון

בלי הפסק, ששמעתי שמספרים בשם הרב הגאון הצדיק הר' יעקב מרדכי ז"ל האבד"ק בילגוריי שהיה מילידי מאציוב, והיה נקרא העילוי ממאציב, ואח"כ נתקבל לאב"ד בק"ק מאציב והיה לו שם חבר טוב למדן ויר"ש, וכשנתקבל הגאון הרי"מ ז"ל לאב"ד בק"ק בילגורייא לקח עבור חברו החביב חבר אחר במקומו למדן מופלג וי"ש גדול, ואחר איזהו שנים בא הגאון הרי"מ ז"ל ואבד"ק בילגוריי לק"ק מאציב, וכשבא בש"ק לבית התפלה שגם חברו מנעוריו היה מתפלל שם ורצה לשמוח עם חברו, ומצאו שהיה יושב ואומר תהלים בלי הפסק, והמתין לו עד שסיים כל התהלים ואח"כ שאל לו חברי חברי מה נעשה עמך שינוי בעת, הלא מאז הי' דרכך בשבת בבקר ללמוד גפ"ת בשקידה נפלאה ולא לומר תהלים כמו פשוטי עם, ואמר לו חברי אספר לך כי אחרי נסיעתך מפה למדתי עם חברי המופלג אשר בחרת לי, ואח"כ נחלה רח"ל וישבתי אצלו כל ימי חוליו כי היה חביב לי מאד, וכשראיתי כי קרוב להסתלק לקחתי אצלו תקיעת כף שיבא אלי לאחר פטירתו לגלות לי דבר מעולם העליון. אבל הוא שבק לן חיים, ולא בא אלי זמן רב עד שהדבר כמעט נשכח ממני, ואח"כ נחלתי רח"ל במחלה מסוכנת והרופאים נואשו ממנו רח"ל, ולא היה עבורי שום תרופה, ופתאום באמצע היום בא אלי בהקיץ חברי הנפטר ושמחתי בו מאד, ואמר לי, תדע חברי כי תתרפא במהרה, ועל זאת באתי לבשר לך בשורה טובה זו, ואמרתי לו תודה על בשורתו. ואח"כ אמרתי לו חברי הנך זוכר התקיעת כף שנתתי לו להודיענו מה נשמע שם. והשיב לי זאת אסור לגלות כדי שלא תתבטל הבחירה, אך זאת אגלה לך הדבר היותר טוב בעולם העליון והדבר הרע בעולם העליון. ואמר: תדע כי הדבר היותר טוב בעולם העליון לגמור בשבת קודש תהלים בלי הפסק, והדבר היותר רע בעולם העליון הוא הלוקח ממון חברו ע"י גניבה או גזילה וכדומה.

וגדולה צדקה שמקרבת הגאולה. ונזכה לגאולה שלימה בכלל ובפרט ברוחניות וגשמיות בחיי ומזוני ריחיי, אמן.

(ח) בר"ה ובימים הנוראים היה מרגלא בפומיה לומר בסוף התורה בענין קבלת עול מלכות שמים ושיתקיים הפסוק והיה ה' למלך על כל הארץ, ואז סיים: וכפי שנודע שאפילו מלך בשר ודם כשיושב על כסא מלכותו נותן הנחה למדינת מכל שכן מלך מלכי המלכים הקב"ה כשיושב על כסא מלכותו יתן הנחה למדינות ברוחניות וגשמיות בשפע ברכה והצלחה וכ"ט גאולה הכללית וגאולה פרטית בכלל ובפרט בני חיי ומזוני רפואה שלימה בקרוב במהרה בימינו אמן.

(ט) בערב יום הקדוש בשעת הסעודה היה מרגלא בפומיה לומר פי' ע"פ כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו', ופירש כך: אעפ"י כי עצומו של יום הכיפורים מכפר, וזה פירש ביום הזה יכפר, אעפ"כ עליהם לטהר אתכם, כאו"א מחויב לשוב בתשובה ולא לסמוך על מה שעצומו של יום מכפר.

(י) בערב יום כפור אמר פ"א בסעודה: רבש"ע אתה הבדלת אנוש מראש, שהוא עמוס התלאות עול הגלות וראשו בל עמו, ולסוף ותכירהו לעמוד לפניך (בנין מנחם).

(יא) באותם ימים הרבה בדברי תורתו להמליץ טוב על ישראל ולהרבות בדברי זכות בקשת רחמים עליהם. ונעתיק בזה אחד ממאמריו לשבת תשובה שנדפס בראש הספה"ק "מאמר מרדכי" ליקוטים. וזל"ק:

"האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי וגו'. הענין והאמת הוא כך, "האזינו השמים" בגימ' כמנין "דעת", מרמז לבעלי דעת הגדולים אשר דעתם רחבה. המה יכולים לדבר נגדו ית"ש דברים קשים ולהתווכח עמו עבור בניו ישראל, כמו שמרומז "ואדברה" דיבור, לשון קשה. גם "דעת" היא לשון שבירה, כמו וידע בהם את אנשי סוכות (שופטים ח, טז), כי הבעלי דעת והצדיקים

הגדולים לבם נשבר בקרבם מצרות כלל ישראל. גם בי אין כח לסבול הצרות אשר עברו על ראשינו עד מתי יתאפק ה' ויחשה עד מאד הלא כתיב (ישעיה מט, ג) ישראל אשר בך אתפאר וגו', וכי זאת תפארתו אשר יתפאר בבניו, מה ירצה עוד מהם לפי גודל שפלותם במצור ובמצוק ומטורדים תמיד די להם מה שהם עושים, כי אין בכחם לעשות יותר מזה. והצדיקים הגדולים בכחם לעמוד ולהתווכח עמו ית"ש שלא ינהג עוד עולמו כמו שנהג עד עתה.

כמו שבאתי פ"א לפני כ"ק אאמו"ר המגיד הקדוש זצללה"ה מטוריסק זי"ע בחג הסוכות והיה יושב לבדו בחדרו והיה מדבר אל עצמו, והבנתי שאינו רואה אותי והצבתי את עצמי אחורי הכסא, ושמעתי אמריו הקדושים בלהבות אש: רבש"ע מה אתה מבקש מבניך, האם לנצח תשכחם ח"ו, הלא אין בכחם לסבול עול הצרות והשעבוד שיש להם. ואם תאמר שאינם מקיימים התורה"ק כראוי, אדרבה הם מקיימים יותר ממה שמחוייבים, כי הדין הוא דאשה תחת בעלה פטורה מכיבוד אב דרשות אחרים עליה (כמבואר בקידושין ל: ברמב"ם הל' ממרים פ"ו ה"ו וביו"ד סי' ר"מ סעי' י"ז), וישראל מסורים תחת רשות ועול גליות, ואע"פ כן אינם משגיחים על זאת ומקיימים מצוותיך ומכבדין אותך, וכי כן מדתך, הלא ידעת כי יש ביכלתינו ליצא לריב עמך ולבטל מדותיך כמאמרם ז"ל (מו"ק טז:): הקב"ה גוזר וצדיק מבטל, רק אין אנו רוצים לעמוד נגדך, כמאמר הזוה"ק וכי צדיקי עבדי קטגוריא עם קוב"ה, לזאת אתה נוהג כן, לכן אומר לך אם לא תרחם ח"ו על בניך אבוא עמך למשפט לפני פמליא של מעלה עכדה"ק.

וזהו האזינו השמים "ואדברה", דיבור הוא לשון קשה. כי הבעלי דעת וצדיקים הגדולים יכולים לדבר לפניו ית"ש דיבורים קשים. ותשמע הארץ אמרי פי, מרמז להמון עם ואנשים הפשוטים המה מוכרחים לדבר אמרים רכים ולהתחנן על נפשם ממנו ית"ש, אם אמנם חטאתי אכן אתה ברחמיך הרבים עזור על דבר כבוד שמך, ואז השי"ת בוודאי ירחם עליהם וישמע תפלתם.

ועתה נביא בזה לקוטי מאמרים ושיחות קודש שנשמעו מפ"ק בזמנים שונים.

יב) על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד (בראשית ב, כד). בילדותו פירש פסוק זה, ואמר: מהו לבשר אחד, אלא פי' בשעת שיהיה דבק באשתו ידמה בדעתו כי שניהם בשר אחד וכו' אם ינוח ידו אחת על ידו השני' וכדומה אין לו שום תענוג כן יהיה בשעה דבק באשתו.

יג) ויצא יעקב מבאר שבע וגו' (שם כח, י), וברש"י שם: יציאת צדיק מן העיר עושה רושם. סיפר הרה"ח המפורסם ר' מיכל ז"ל מטארשטין פעם אחת נסע אדומו"ר זצ"ל לחו"ל ונסע הנ"ל ללותרו עד הגבול, ובנסעו חזרה לביתו נסע ביחד במרכה אחת עם הרה"צ רבי מאיר שלום זצ"ל מקאלושיין, ונגש אליו ונתן שלום, והה"צ הנ"ל שאל אותו מאין אתם נוסעים? וסיפר לו כי הוא מחסידי הרבי מקאזמיר ונסע ללותרו בדרכו לחו"ל, וכעת הוא נוסע חזרה לביתו, ואמר לו הה"צ רבי מאיר שלום תאמרו נא לי איזהו דבר תורה מאדומו"ר שלכם.

וענה לו אגיד לכם אשר שמעתי היום מאדומו"ר על המאמר יציאת צדיק מן המקום עושה רושם. ופירש כך: יציאת צדיק מן המקום, כי היציאה של הצדיק מה שיוצא הצדיק ממקומו. הוא מן המקום, היינו מן השי"ת שהוא מקומו של עולם. עושה רושם, ומה עושה הצדיק בנסיעתו וביציאתו, ומה הוא מתקן ועושה, ר"ש'ם נוטר' ש'וב ר'שע מ'דרכו ו'חיה. זאת צריך הצדיק לעשות ולתקן ביציאתו ובנסיעותיו.

וכששמע הה"צ רבי מאיר שלום דבר זה, נתרגש ונתפעל מאוד מאוד, ורץ אנה ואנה כלפיד אש, ואמר לו החייתני, וכי לא באתי אלא לשמוע דבר זה די. ולבסוף ימיו נסע הה"צ רבי מאיר שלום הנ"ל כמה פעמים לאדומו"ר מקאזמיר. וזקיננו סיפר לפני אדומו"ר ז"ל מקאזמיר את כל המאורע שהיה לו עם הה"צ הר' מאיר שלום. ופ"א אמר החסיד הנ"ל לאדומו"ר זצ"ל תדעו רבינו כי אנכי עשיתי

את הה"צ רבי מאיר שלום לחסיד של רבינו. ואז עבר צחוק קל על שפת אדומו"ר ז"ל ונענה לו בראשו.

(יד) אדוני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח וגו' (בראשית מד, יט). אמר: דהנה יש פלוגתא בגמרא (שבת כ"ב) בענין נרות חנוכה ופליגי בזה בית הלל וב"ש. יש אומרים שצריך בכל יום להיות מוסיף והולך וי"א שצריך להיות פוחת והולך. וזה רמז הכתוב היש לכם "אב" היינו איך אתם סוברים שצריך להדליק בכל יום יותר. או א"ח או להיות פוחת והולך להדליק ביום ראשון ח' וביום שני ז'. ונאמר אל אדוני יש לנו "אב", פירוש שאנו פוסקים בבית הלל שצריך להדליק בכל יום יותר. (בשורות טובות).

(טו) ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה (שמות א, א). כתב ר' לייביל שו"ב מפראמפאל שהיה פ"א פ' שמות אצל אדומו"ר זצ"ל בלובלין ואמר תורה עה"פ ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה, ופי' כך: מי הם הנקראים ישראל "הבאים" נוטריקון ב'רוך א'תה י'י מ'קדש ה'שבת. ופי' מי שהוא שומר שבת כהלכתו ומודה ומשבח להשי"ת על שקידש את השבת הוא נקרא בשם ישראל. "מצרימה" הוא אותיות "המצרים" היינו שמשמר את השבת אף בעת שהוא בין המצרים, וצר לו על עסקי פרנסתו ויש לו מצרים גדולים ונסיונות לחלל ח"ו השבת, ואעפ"כ הוא עומד בנסיון ושומר השבת ומשבח להשי"ת המקדש השבת, זה הנקרא בשם ישראל ועליהם יקיימו כל השירות והברכות וכו'.

(טז) פעם אחת אמר בשבת פרשת שמות: שמו"ת ר"ת ת'אזין ש'ועתינו ו'תקשיב מ'נו מ'אמר (מפי הרב מוודיסלוב זצ"ל ששמע מפ"ק בעיר קיעלץ).

(יז) לא הביט און ביעקב (במדבר כג, כא). שמעתי מפ"ק הרה"צ ר' מאטלי שליט"א בן הרב הצדיק הקדוש המגיד מטריסק על הכתוב לא הביט און ביעקב, שאם האדם הוא בבחי' לא הביט און ביעקב, יוכל לראות און, כי איתא בזוהר הקדוש (ויקרא כג:)

אורייתא מודעת ליה חוביה. ואורייתא היא בחינת חכמה, כח מ"ה שאם הוא בבחינת מה אז מודיעין ליה חובה ע"כ דפח"ח (אור לישרים, פ' ויחי מא, א).

יח) קח לך בשמים ראש (שמות ל, כג) ותרגומו מר דרור. הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר זצ"ל היה אומר: אדם מישראל המבקש לבחור לעצמו רבי, ואינו יודע אל מי יפנה, התורה מייעצת לו "קח לך בשמים ראש" אם אתה רוצה לקחת עליך איש אשר הוא נחשב בשמים ל"ראש", ראה נא אם יש בו בחינת "מר דרור" דהיינו שאפילו אתה נכנס אליו בלב מלא מרידות מפני כל הני עקתין דנפישין, אתה יוצא מלפניו בהרגשה של "דרור" חפשי ופטור לחלוטין מכל המרורים (ס' היחס טשרנוביל-רוזין).

יט) מה שאמר בב' תמוז, יומא דהילולא של אביו המגיד הקודש זצ"ל מטוריסק:

פתח בפסוק (תהלים קיב, ו) לזכר עולם יהיה צדיק משמועה רעה לא ירא נכון לבו בטח בה'. ובכה הרבה בשעת אמירת התורה. ואמר כי פ"א סיפרו לאביו המגיד הקדוש זצ"ל שנגזרו גזירות על ישראל ושיעור רחמים לבטל הגזירות, ושתק ולא השיב כלום, וכשהלכו האנשים מלפניו ונשארתי לבדי עם אבי זצ"ל שאלתי אותו מדוע לא השיב כלום בדבר הגזירות רעות שיצאו, ואמר לי לסגור הדלת היטב שלא ישמעו בחדר השני מה שהוא אומר, ואמר לי בני יקירי תדע שאבינו שבשמים אמר שלא יהיה כלום מהגזירות האלו, ומה איכפת לי מה שהם אומרים. וזהו פירוש הפסוק לזכר עולם יהי' צדיק משמועה רעה לא ירא, אעפ"י שאמרו לו שמועות רעות לא ירא כלום, יען כי נכון לבו בטוח בה', כי ידע שהשי"ת לא יסכים על זאת ועל כרחו יתבטלו תיכף.

כ) פ"א פירש מ"ש בסליחות של ערב ר"ה: האנוש מאלוה יצדק ואם מעושהו יטהר גבר וגו', פירש כך: האם אדה"ר שהיה אנוש שנברא ע"י אלוה מעשי ידיו של הקב"ה ויציר כפיו, האם הוא היה צדיק, הלא גם הוא חטא, אעפ"י שלא היה שייך אצלו לומר הן

בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי, אעפ"כ לא יצדק וחטא, ומכ"ש אנחנו ילידי בו"ד ע"י אב ואם, וזה ואם מעושהו יטהר גבר, מכ"ש האיך יוכל ליטהר גבר ילוד אשה.

כא) ופ"א אמר אדמו"ר זצ"ל על אודות המטעים את העולם ועושים עצמם לצדיקים, פירש בדרך צחות הגמרא (קידושין מ') אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתעטף שחורים ויעשה מה שלבו חפץ. ובתוס' שם תמחו על זה ח"ו כו'. ופירש אדמו"ר זצ"ל עפמ"ש (סוכה מ.) כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו. והטעם כי השי"ת ברא את האדם ונתן לו כח הבחירה לבחור בטוב או ברע, ולכן מן ההכרח שיהא אצל כל אחד ואחד שני היצרים שווים היצ"ט כמו היצה"ר, ומי שהוא איש גדול וצדיק ויש לו יצ"ט גדול על כרחו שיהיה לו ג"כ יצה"ר גדול, כדי שיהיה לו בחירה, כי באם יהיה לו יצ"ט גדול ויצה"ר קטן ממנו אז יהא מוכרח לבחור בטוב, ותתבטל אצלו הבחירה, והנה היצה"ר הוא מלאך, ואיתא בזוה"ק (פ' וירא דף ק"א) דהמלאכים אינם יודעים מחשבות בני אדם, וע' תוס' שבת (י"ב), ולכן כשרואה היצה"ר שאחד הולך בחלוקא דרבנן ומתלבש לבנים כמלבושי צדיק, הלא סובר כי הוא צדיק באמת ויש לו יצר טוב גדול, כי הלא הוא אינו יודע מחשבותיו, וא"כ הוא מתגבר עליו שיהא גם היצה"ר גדול כמו היצ"ט כדי שיהא לו בחירה, אבל באמת היצ"ט שלו הוא קטן, וכשהיצה"ר נעשה גדול מהיצ"ט אז אף אם הוא רוצה אח"כ לבחור בטוב ולשוב בתשובה א"א כי יש לו יצ"ט קטן ויצה"ר גדול.

וזה פי' הגמרא מי שיצרו מתגבר עליו, היינו שיצה"ר מתגבר עליו יותר משיעור גודל היצ"ט שלו, והיינו ע"י שהוא עושה עצמו לצדיק וסובר היצה"ר שיש לו יצ"ט גדול, לכן גם הוא מתגבר מאד. ע"ז נתן בגמרא עצה שילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתעטף שחורים, היינו שיסור מעליו האיצטלא וחלוקא דרבנן והבגדי לבן שנהגו הצדיקים לילך בהם, רק ילבוש בגדים שחורים כאיש פשוט אשר יש לו יצ"ט קטן, וממילא גם היצה"ר

יהיה קטן כמו היצ"ט, ואז יוכל לעשות מה שלבו חפץ, היינו שיוכל לבו לעשות תשובה ולבחור בטוב מה שלבו לב הישראלי חפץ ^{אוצר החכמה} ¹²³⁴⁵⁶⁷ באמת, כי יהיה לו יצה"ר ויצ"ט שווים, ואז יוכל לבחור בטוב ולשוב בתשובה שלימה לפניו ית"ש.

(כב) כתב הרה"ג המפורסם מו"ה אליקים געציל דוכטוואלד אבד"ק שטשעמישץ:

פ"א נסעו חסידים על חג השבועות לקאזמיר על אניית הקיטור על נהר ווייכסיל (סטאטיק) ונתאחרו סיעה מן י"ב אנשים על הסטאטיק ונשארו על חג השבועות בק"ק יוזעפאף הסמוכה לקאזמיר, ובאו לקאזמיר על ש"ק אחר שבועות, ובסעודת ש"ק שאל אותם כ"ק אדומו"ר האיך היה התנהגותם בחג השבועות, ושאל להם היכן היה להם אכסניות, עד שדיבר מהגמרא (חולין ז:): ישראל קדושים הם, יש רוצה ואין לו ויש שיש לו ואינו רוצה [ובתוס' ד"ה ויש שיש לו ואפ"ה אקרי קדושים וכבר האריכו בפי' דברי תוס' אלו], ובדברו ממאמר חז"ל הנ"ל הדגיש ופירש כי כלל ישראל הם נקראים קדושים, שכולם רוצים להנות ממנום לבני אדם וזהו בדרך כלל, אכן בפרטות נמצא שלפעמים מי שרוצה ואין לו, ומי שיש לו ואינו רוצה, וכדי מחמת פחד שלא יזדמן לו איש פרטי כזה היוצא מן הכלל לא רצה רבי ליהנות משום אדם, אבל באמת כלל ישראל בכללות נקראים קדושים. ובשמעי יוצא מפי כ"ק דברים האלו נתפעלתי כי ע"י דיבורו נתרץ תוס' ז"ל בפשיטות וש"י, ולדעתי כיון רש"י ז"ל לזה בלשונו הקצר עי"ש.

(כג) תתן אמת ליעקב (מיכה ז, כ). שמעתי דבר נחמד מפי הרה"צ ר' מרדכי זללה"ה בהרהצה"ק המגיד מטריסק זללה"ה, לפרש הכתוב, תתן אמת ליעקב, שמצינו שלש מדריגות בענוי ארץ. אברהם אע"ה אמר ואנכי עפר ואפר, משרע"ה אמר ונחנו מה, דוד המע"ה אמר ואנכי תולעת ולא איש. ויעקב שכלול מכל המדריגות, נכתר בכתר שם טוב במדת "אמת", כי אמת נוטריקון, אפר, מהתולעתג). (קבוצת כתבי אגדה ע' קה).

(כד) פ"א דיבר כ"ק אדומו"ר זצ"ל מענין המבואר ביומא כ"ב: דאסור למנות ישראל לגלגלותם. ואמר: כי בגמרא הנ"ל יש תוספות ישינים אשר לכאורה הוא מקושי ההבנה, דהנה הגמרא יליף שם מתחלה דאסור למנות ישראל מהפסוק (שמואל א' יא, ח) ויפקדם בבזק, ודחה הגמרא דלמא בזק שמא דמתא, אלא מהכא (שם טו, ד) וישמע שאל את העם ויפקדם בטלאים, ובתוס' ישינים שם וז"ל ויפקדם בטלאים שם מקום הוא לפי הפשט ע"כ. ולכאורה הוא תמוה מאוד דאדרבא על הפסוק ויפקדם בבזק דחי הגמרא דילמא שמא דמתא, וע"ז מייתי מהכא ויפקדם בטלאים אין זה שם מקום אלא טלאים ממש. וגם מאי בעו התוס' בזה. ואמר כ"ק אדומו"ר זצ"ל הפירוש הוא כך: דהיה קשה להתוס' ישנים למה בתחלה כשיליף מהפסוק ויפקדם בבזק אינו מביא הגמרא רק ב' תיבות אלו ויפקדם בבזק, ועכשיו כשיליף הגמרא מן ויפקדם בטלאים, לא הו"ל להגמרא להביא ג"כ רק ב' תיבות ויפקדם בטלאים, ולמה מביא הגמרא גם תחילת הפסוק וישמע שאל את העם ויפקדם בטלאים,

ג) ובע' קצט שם כתב:

וכשם שהוציא הקב"ה יקר מזולל, אברהם מן תרח, שנדרש עליו פסוק מי יתן טהור מטמא לא אחד, כמו כן הוציא מנירון קיסר שהיה בו ניצוץ עשו עד קין, דאיגייר ונפיק מניה ר' מאיר, כגיטין נ"ו, א', ולפיכך נרמז באברהם שהאיר עי"ן של עפר ותיקנה להיות אפר, ור' מאיר תיקן תורתו תורת אמת, וכתוב בה, כתנות אור, באל"ף, כבראשית רבה פ' כ', הנ"ל. וחכיתי לשמוע מפה קדוש הרה"צ ר' מרדכי זללה"ה מקאזמיר בן המגיד הר"א מטריסק זללה"ה — כי אאע"ה תיקן אות א', של תיבת "אמת", — כנוצר, שעשה מן "עפר", "אפר" — ומשרע"ה תיקן אות מ', שאמר, ונחנו "מה", ודהמע"ה תיקן אות ת', שאמר, ואנכי תולעת, ויעקב חבל נחלתו, חוט המשולש בשלש זכיות, כפירש"י ז"ל, בדברים ל"ב, ט', שהשלים לתקן הכל, כדכתיב, בבראשית ל"ג, י"ח, ויבא יעקב שלם שפירש"י ז"ל שם. שלם בגוף, תורה, ממון, שכבר פירשתי בו שרומז לע"ז, גילוי עריות שפיכות דמים, שתקנם והשלימם, כלל בעצמו כל מדריגות של ענוה, דאמרינן בע"ז, כ' ב', ענוה גדולה מכולם, והיינו דכתיב, תתן אמת ליעקב, שכלל במדריגת שלימותו א"פר מ'ה תולעת שמצטרף לתיבת "אמת", והיינו דכתיב, תתן אמת ליעקב, חסד לאברהם, שהוא התחיל להמתיק את פ"ר הדינים בחסד לאברהם, וישראל סבא, השלים התיקון השלם.

וע"ז תירצו כי ויפקדם בטלאים שם מקום הוא לפי הפשט, ולכן אם היה מביא בגמרא רק ב' תיבות אלו ויפקדם בטלאים, היה מקום לדחות ג"כ שהוא שם מקום, ולכן הוצרך הגמרא להביא תחילת הפסוק ג"כ וישמע שאל את העם ויפקדם בטלאים, דעל זה לא נוכל לדחות ולומר כי גם טלאים הוא שם מקום, דא"כ היה צריך לכתוב בפסוק וישמע שאל את העם בטלאים ויפקדם, לציין שם המקום היכן אסף אותם וגם שם פקד אותם, והול"ל "שאסף" אותם למקום ששמו "טלאים" ושם פקד אותם ג"כ, ומזה שנכתב בפסוק וישמע שאל את העם ויפקדם בטלאים, נשמע שאין טלאים שם מקום רק טלאים ממש, לכן הביא תחילת הפסוק.

כה) סיפר הרה"ח המפורסם איש האשכולות מו"ה ישראל הלוי מטארטשין הי"ו כי בדידיה הוה עובדא בבואו בשנת תרס"ח על חג הסוכות לסטאשוב להסתופף בצל כ"ק אדמו"ר זצ"ל מצא שם סייעת אברכים מופלגים בתורה וביראה חסידים ואנשי מעשה שבאו ג"כ שמה מכל קצוי פולין ועסקו יחד כל ימי החג לרבות הלילות בתורה ועבודה ושיחת מרעים, ובאחד מימי החג ישבו יחד בבית אדמו"ר ועסקו יחד בחסידות, [ואדמו"ר היה בחדר השני]. ופתאום פתח אדמו"ר את הדלת ועמד על מפתן החדר ומראהו כמלאך אלקים ופנה אליהם בלשונו הטהור: בני, הנכם נותנים שמחה בלבי ונהנתי מאוד במשך הימים אשר אתם פה. ואז אמר אליו ידידי הנ"ל נ"י הנה בפה יחד עם כ"ק אדמו"ר טוב מאד, אבל מה יהי' אחר החג כשנסע לביתנו, כל אחד פונה לעסקיו זה לכרמו וזה לזיתו ונשכח הכל. וענה כ"ק אדמו"ר ז"ל במתק לשונו כי הוצק חן על שפתיו בזה"ל: הלא תדעו בני הדין מפורש בבבא בתרא כי אם אחד מוחזק בשדה חברו ג' שנים וחבירו לא מיחה הוה חזקה, אבל אם במשך הזמן חבירו עושה מחאה נתבטלה החזקה. וכן הוא ג"כ עם היצה"ר, באם יושב אצל אדם זמן רב כבר יש לו חזקה וצריכים למחות בכל זמן ועידן לבטל חזקתו. ולכן גם המחאה אשר עשיתם בהיותכם פה הוי מחאה עזה וטובה והחזקה נתבטלה ודפח"ח.

(כו) פ"א דיבר אדמו"ר זצ"ל מאותם הצבועים שעושים עצמם לצדיקים. וסיפר מהה"צ הרי"ל מזאקליקאוו זצ"ל שאמר כי בעת ביאת הגואל ומלך המשיח, ילכו לקבל פני המשיח כל הרבי"ס יחד עם החסידים שלהם, ומשיח יקבל בסבר פנים יפות את פני הצדיקי אמת עם פני חסידיהם אבל הרבי"ס של שקר עם החסידים שלהם לא יקבל וידחה אותם, ויאמר להם "מארש" [לכו מפני במהרה], וישאלו החסידים מה אנחנו חייבים בזה שהרבי הוא של שקר אנו סברנו שהוא רבי של אמת. ויאמר להם משיח כי כל אדם צריך להתפלל בכל יום ויום לפני השי"ת שיזמין לו צדיק אמת להסתופף בצלו, ואז השי"ת שומע תפילתו ומזמין לו צדיק אמת, ואתם לא התפללתם ע"ז לכן תלכו מלפני גם אתם.

(כז) משפיל גאים עדי ארץ. שאלו לרבי מרדכי מקוזמיר, בתפילה אמרינן: משפיל "גאים" עדי ארץ, "גאים" משמע שנשאר המושפל גאה ומה טעם יש איפוא בהשפלה זו, השיב רבי מרדכי: משפילים את הגאווות, כדי שידע לפחות שגאוותן הנהו, אחרת יאמין באמת שאינו אלא ענוותן (חסידים מספרים).

(כח) סיפר הרב מוואדיסלוב זצ"ל: בליל שבת קודש אחר השולחן הטהור, היו יחידים רגילים להכנס אליו לחדרו והיה אדמו"ר זצ"ל משוחח אתם בענינים שונים בחסידות וכדו'. פעם אחת אמר אדמו"ר זצ"ל: פעם היה להרביים תלמידים שהיו יכולים לבקוע רקיעים. נענה אחד מן העומדים שם ואמר, ששמע שהרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר אמר לפני פטירתו: שכיום יש חסידים שעמלים ולא נותנים להם מדרגות. ולכתחילה שתק אדמו"ר זצ"ל ולא אמר כלום.

אח"כ אמר בזה"ל: יכולים לתת אבל אין למי. נענה עוד פעם החסיד הנ"ל ואמר: קושי הגלות המר מפריע לכל זאת. על דברים אלו נענה אדמו"ר זצ"ל ואמר: זה תירוץ טוב בשביל לא לקבל עונש, אבל כדי לקבל מדרגות זה לא עוזר.

(כט) פ"א אמר שבאם אין באפשרות לחסיד לנסוע אל הרבי

להזכיר א"ע לפניו או שאין הרבי נמצא במקומו, אפשר לכתוב פיתקא ולהניחו בתוך הארון של הספרים.

(ל) פ"א הבטיח לאיש א' עשירות באופן שיתפלל תמיד בסידור.

(לא) פ"א בא לפניו ת"ח א' בבקשות שונות שהיה לו יסורים גדולים רח"ל בכמה ענינים, ועמד אז לפניו רב אחד אצל השלחן וניחם להת"ח ואמר לו כי את אשר יאהב ה' יוכיח (משלי ג, יב). ואמר אדומו"ר זצ"ל כי אני מפרש כך הפסוק הנ"ל: את אשר יאהב ה', הצדיק שיש לו אהבת השם, יוכיח, יש לו וויכוח עם השי"ת אם שולח יסורים לת"ח כזה ומתפלל עליו לחלוץ אינו מן היסורים.

(לא) שאלו לרבי מרדכי מקוזמיר?

— מדוע חותם מר "הקטן" בשעה שבתוספת זו משתמשים כיום רק צדיקים וגדולי הדור, כלום אין כאן גיאות?

ענה רבי מרדכי: — הרבה דברים ירשתי: איצטלה דרבנן, רבנות, אם אדאג לגיאות לראשונה עלי להפטר מהם ואחרי כן אתפנה לחתימתי "הקטן"... (חסידים מספרים, אות תמה).

(לב) רצה מתנגד לקנטר בדברים את רבי מרדכי מקוזמיר, נכנס אליו ואמר: חסידים מרבים לשבחו, מספרים עליו אותות ומופתים ומאמינים שאין הוא אלא מלאך עליון, איש אלקים, השקר משתולל בחוץ והריהו יושב ומחריש.

— ומה זה איכפת לך? — שאלו הרבי.

— מה פירוש, עוד מעט ויטעו גם את הרבי עצמו, נמצא שהצדיק יהיה לגאווותן חלילה.

— ומה זה איכפת לך?

רבי, גאווה?!

החזיר לו רבי מרדכי: — בא ואספר לך מעשה שהיה: —

השקר והגיאות התהלכו בעולם, שביעים וטובי לב, היה השקר משמין והולך מחיל אל חיל, נצחונותיו מרובים, אוצרות תבל לו, והגיאות אף היא מאושרת, כבשה עולם ומלואו, שמחים וששים אמרו: בוא ונתחתן, למה תאפיל הערירות על אושרינו.

לימים נולד להם בן, טען השקר: שלי הוא, על שמי יקרא, טענה הגיאות: לא כי שלי הוא. והיו רבים הרבה ולא הגיעו לידי פשרה עד שבאו ליצר הרע, בכבודו ובעצמו ושטחו טענותיהם לפניו.

שמע היצר הרע את דבריהם ופסק:

— בן הגיאות לא יקרא. כי תקופח חלק של השקר, בן השקר לא יקרא כי יקופחו שניהם, הגיאות — כי יפקד שמה, השקר — כי אין לך קיפוח השקר כמו האמת, עצתי נאמנה איפוא שיקרא: בן האמת העניו... הגאווה לא תקופח וכן השקר.

והסתובב "בן האמת-העניו" בעולם, חסידים רבים לו, מעריצים ללא גבול, ירא את שני הוריו גם יחד, ברבות הימים הזקין, זכרונו כשקרן נחלש, ראשו כגאוותן כהה, עד שמדמה בנפשו שאין הוא אלא עניו המלא אמת, והנה בא גם אלי... תובע עלבון הגיאות והשקר...

וסיים רבי מרדכי בפנותו למקנטרו:

מה לדעתך אענה לו?

שתק האיש, נענה לו רבי מרדכי: — שמע מה שאגיד: לך ממני... דין וחשבון על מעשי, אם אני מטעה את החסידים או שהחסידים מטעין אותי אתן למי שיש למסור דו"ח, ולא "לבן האמת, העניו" כביכול... (חסידים מספרים, אות רח).

☆ ☆ ☆

(לג) והרי בזה כמה שיחות חולין של ת"ח שנשמעו מפ"ק: כשבא אדמו"ר זצ"ל לאיזהו עיר אז לא אמרו החסידים תחנן

כל זמן היותו בעיר, אבל אדומו"ר זצ"ל אמר בפ"ע תחנון בתפלתו, ואמר אדומו"ר זצ"ל ע"ז אצליכם אני בבחינת יו"ט ואין אתם אומרים תחנון, אבל אצלי אין אני יו"ט ולכן אני אומר תחנון.

(לד) סיפר הרה"ח ר' שמעלקא פומרנץ ז"ל שפ"א כשביקר אדמו"ר בעיר חלם אמר בדרך הלצה כי מה שהעולם אוחזים את אנשי העיר חלם לשוטים, הם עצמם אשמים בזה, כי פעם אחת בהיות אבי המגיד מטוריסק בחלום, כיבדוהו בהתחלת כתיבת ספר תורה בכתיבת הפסוק הראשון שהיו רשומים על ידי סופר והמגיד היה צריך למלאות בדיו, כשהגיע ל"את השמים ואת הארץ" ראה שבמקום המ' היה רשום ט', אשר מפני דמיונם הקרוב באותיות סת"ם לא שם הסופר לבו לטעותו, ומלת "השמים" כשמחליפים את המ' בט' נקראת המילה "השטים". א"כ הם עצמם אשמים בזה שהעולם מליזים עליהם לומר כי שוטים הם.

(לה) האמרים ושיחות קודש הנ"ל הם מעט מזעיר ממה שזכינו לדלות משארית דברי תורתו ושיחותיו בקודש שנשארו לפליטה. ומן הראוי לציין כאן את המובא בספרים משבחי גדולתו וידיעותיו בתורה.

סיפר ר' ישראל ווייצמאן מסטאשוב ששמע מפי כ"ק אדמו"ר זצ"ל כי פ"א היה בליטא ובאו שני לומדים מתנגדים לביתו לבחון אותו בלימוד שיאמר להם פשט בדברי תוס'. ונכנסו לחדר הראשון שישב שם החסיד המופלג בתורה ה"ר מאטיל ע"ה מגראבאוויץ שהיה בילדותו רבו של אדמו"ר זצ"ל והיה מופלג בתורה, ואמרו לו מה שרוצים לשאול לאדמו"ר, ואמר להם הראו לי התוס' המוקשה לכם והראו לו ואמר להם הוא פשט ולא ישר בעיניהם. ואמר פשט אחר וג"כ לא הוטב בעיניהם, ואמרו לו אנו לא באנו לשאול לכם רק לשאול להרב שלכם, ונכנס הר' מאטיל לאדמו"ר וסיפר לו מה שבאו ב' לומדים ורוצים לשאול אותו פירוש התוס' הקשה להם, והשיב יכנסו, ונכנסו והראו לו דברי התוס' ועמד רגלו א' על

הספסל ורגלו א' על הארץ והעמיק במחשבתו ועיונו, ואמר כי לא הבין באמת הפשט, ועזר לו השי"ת ואמר להם תיכף פשט טוב והוטב בעיניהם. ושאל הר' ישראל לכ"ק אדמו"ר הלא אין רואים אנו מתי אתם לומדים והאיך ידעתם להשיב, אמר כ"ק אדמו"ר ז"ל כי גם לאבי המגיד הקדוש מטוריסק זצ"ל שאלו מהיכן הוא יודע ללמוד כ"כ בזמן שאין רואים אותו לומד, והשיב כי בנעוריו למד ב' פעמים ש"ס, פ"א בכדי לידע ש"ס ופעם שנית שלא לשכוח ש"ס וב"ה אנו זוכרים.

לו) הה"צ המפורסם כו' כקש"ת מו"ה יעקב ווייסבראט האבד"ק קראשניק שהיה מסתופף אצל כ"ק המגיד הקדוש מטוריסק זי"ע והיה אז בן בית יוצא ונכנס בבית בנו האדמו"ר הר"מ זצ"ל מקאזמיר, ואח"כ הסתופף בצלו. אמר: כי אף שהעולם אומרים כי הה"צ רבי יעקב ארי' מטוריסק בן המגיד הקדוש ז"ל היה יותר גדול בנגלה מאחיו הה"צ הר"מ זצ"ל מקאזמיר, אבל הוא הכירו היטב היטב ויודע כי היה גאון וגדול בנגלה ג"כ.

לז) ולסיום נביא בזה מאמר נפלא בענין תלמוד תורה שכתב כ"ק אדמו"ר בפנקס הת"ת בק"ק טאמישוב-לובלסקי, שנדפס עוד בחייו בספר "בית צדיק" שיו"ל ע"י הרה"ח רבי אליעזר צבי ציגלמאן בפיעטרקוב עת"ר. ואח"כ בס' "גדולת מרדכי" ובריש ס' "מאמר מרדכי" ליקוטים. וז"ל המו"ל שם.

בכדי להראות עד היכן הדברים מגיעים לתקן חדרים כוללים ות"ת בכל עיר ועיר ולחזק אותם הנני להעתיק בזה מאמר הפלא ופלא מה שאמר כ"ק אדמו"ר דודי הה"צ הנ"ל זצוקללה"ה זי"ע ועכ"י בק"ק טאמישוב לובלסק שנת תרס"ג לפ"ק כאשר הביאו לפניו נכבדי העיר הפנקס מת"ת ובקשו לפניו לרשום גם את שמו בפנקס הנ"ל ודברי קדשו נכתבו תיכף בפנקס הנ"ל ע"י ש"ב המשמש בקודש החסיד המופלג כו' הר' משה ע"ה צוקערמאן. [נפ' בק"ק יאווארזשנע כ"ו שבט תרפ"ה לפ"ק] וז"ל.

מדי עברי פה עיר טאמישוב נגשו לפני נכבדי העיר ובידם פנקס

לאות ולראי' שעשו תיקון גדול, ויסדו בהעיר חברה ת"ת ללמד את נערי בני ישראל תורה ומצות. וראיתי בעיני טוב פעולתם, ורוב השתדלותם בענין הגדול והקדוש הזה, והתקנות הטובות והישרות שאין להוסיף עליהם, אך כאשר בקשו ממני לכתוב את שמי ג"כ בהפנקס ליתן להם יד ולקרב א"ע אל החברה הקדושה.

מח"ל 1224587

וכאשר ראיתי טוב כוונתם בזה שבאמת בתום לבכם יבקשו קרבותי (קרבת ד' יחפצון). אמרתי מן הראוי הוא לעורר את לבכם עוד יותר לחזק את הענין הנשגב והנעלה ולגלות להם שידעו היטב איך דבר גדול וקדוש התנדבו לעשות. ואיך ראוי להם להשתדל בכל עוז ותעצומות לטובת הענין הזה בכל תוקף ואומץ. ובכל פעם יותר ויותר להגדיל תורה ויאדיר, כי באמת כל הצלחת האנושי תלוי רק בדבר הזה. להשתדל ללמד את נערי בני ישראל תורה ומצוות. ואין טוב אלא תורה כמאמרם ז"ל (אבות פ"ו מ"ג).

גם התורה נקראת חיים. וכן נרמז הגימט' של תור"ה במספר קטן כמנין טו"ב, ותרי"ג מצות שלה ירמזו הגימט' כמנין טו"ב פעמים טו"ב ח"י פעמים ח"י. שכל הדבוק בה יזכה בוודאי אל חיים טובים ומתוקים ונעימים, וישכיל ויצליח בכל ענינים, כאשר ירמזו "תורה" במילוי דמילוי כזה: תי"ו יו"ד וי"ו. וי"ו יו"ד וי"ו. רי"ש יו"ד שי"ן. ה"ה ה"ה. והצירוף הקדוש הזה בגימטריא כמנין "תורה", וכמנין "שפע ברכה והצלחה", לרמז שהכל ביד התוה"ק והתורה אוחזת בידה את השפע ברכה והצלחה, ותתן למי שיתן את לבו ויקרב את נפשו אלי' באמת.

ומזה יפה אף נעים לראות איך שתרמזו התוה"ק את דברי חז"ל אשר יעוררו את לבבנו אל הרעיון הקדוש הזה. באמרם ז"ל במסכת בבא בתרא (כ"א.) אמר רב יהודא אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא נשתכח תורה מישראל כו' עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה בכל עיר ועיר ומכניסין אותן כבן שש שבע עי"ש. ובאמת תיקון גדול עשה לנו הכהן הגדול יהושע בן גמלא, כי ידענו שאם אין התורה מתקיימת אין העולם מתקיים. והעיקר הוא

בשביל תינוקות של בית רבן, כאמרם ז"ל בשבת (ק"ט:): אינו דומה הבל שיש בו חטא להבל שאין בו חטא. ובאם חלילה אין מי שיקבע ת"ת כתקנת בן גמלא יגרמו חלילה להשתכח תורה מישראל, ובאם חלילה אין תורה אין עולם, ויתבטל כל בריאת שמים וארץ. ואבינו המרחם הרוצה בקיום העולם יזרז לנו מאוד על התיקון הגדול הזה. ומרמז לנו בתוה"ק בפתח "בראשית ברא" במילוי דמילוי כזה בי"ת יו"ד תי"ו. רי"ש יו"ד שי"ן. אל"ף למ"ד פ"ה. שי"ן יו"ד נו"ן. יו"ד וא"ו דל"ת. תי"ו יו"ד וא"ו, בי"ת יו"ד תי"ו. רי"ש יו"ד שי"ן. אל"ף למ"ד פ"ה. שהצירוף הקדוש הזה עם ב' כוללים מן ב' תיבות בראשית בר"א הוא בגימ' כמנין "אמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל". א"כ איך נפלא לראות שרמזה התוה"ק תיכף בתיבות בראשית בר"א, כי כל עיקר תכלית הבריאה הוא רק למען תוה"ק כדי שישתדלו לתקן ת"ת בכל עיר ועיר כתקנת בן גמלא, ותזכור אותו לשבח כדברי חז"ל ברם זכור אותו האיש לטוב וכו', כי הוא האיש אשר זכה לתקן התיקון הגדול והקדוש הזה. ולטוב יזכר שמו לדור ודור. וממנו ילמדו לדורות עולם. וכן יעשו להמשיך את השפע הרוחניות והגשמיות והברכה וכל טוב.

והנני נותן להם בזה את ברכתי שיוסיף להם ד' כח ורב אונים. יבלו בטוב כל ימי חייהם. ישכילו ויצליחו בכל מעשי ידיהם ויגדלו בנחת מתוך הרחבה את צאצאיהם. וירם ד' את קרניהם. למעלה למעלה את מזליהם. ויהי נועם ד' עליהם.

בעה"ח לכבוד התורה ולומדי' ב' לסדר "ויקחו לי תרומה" אשר ירמוז הגימט' כמנין "שפע ברכה והצלחה וינשאם כל ימי עולם" לפ"ק פה טאמישוב.

מרדכי בן אאמו"ר הה"ק האלקי המגיד מטוריסק זצוקללה"ה.

פרק יב

עם גדולי דורו

(א) סיפר החסיד המופלג הר' מאטיל ע"ה זילבערבערג מסטאשוב כי פ"א היה אדמו"ר זצ"ל בעיר חדש (ניישטאט) הסמוך לסטאבניץ על שבע ברכות אצל הה"צ המפורסם רבי קלמיש זצ"ל בנו של ה"גיטער יוד" הה"צ רבי יוסאלי זצ"ל מניישטאט, והי' אז הה"צ רבי קלמיש שוכב על מטתו והיה חולה מסוכן רח"ל, וכשבא אליו אדמו"ר ונתן לו שלום אמר לו אדמו"ר זצ"ל: הבאתי לכם רפואה, כי "אורח" אותיות "אור ח" נוטריקון ח'משים, מרמז על חמשים שערי בינה, חמשים שערי תשובה, והאורח מביא או"ר מן החמשים שערים הנ"ל, וגם רפואה נמשכה מחמשים שערים הנ"ל כמ"ש (איכה ב, יג) מי ירפא לך, "מי" בגימ' חמשים. ואמר לו אדמו"ר ז"ל שיקום ממתתו, ויהיב ליה ידיה ואוקמיה, וכן היה שעמד ממתתו והלך על סעודת שבע ברכות.

(ב) פ"א היה אדמו"ר זצ"ל באסטראווצע והה"צ רבי מאיר יחיאל הלוי זצ"ל האבדק"ק אסטראווצע שכב אז על ערש דוי בחולי מסוכן רח"ל, והלך אדמו"ר זצ"ל לבקרו, ואמר לו אדמו"ר: רב מאסטראווצע תשבו נא מעט על המטה, והשיב לו הה"צ מאסטראווצע שאין ביכולתו לזוז אף כל שהוא בשום אופן. אז אמר לו אדמו"ר פעם שנית: אעפ"כ חגרו נא מעט כח ואומץ ותנסו לישיב מעט על המטה. וכן עשה הה"צ מאסטראווצע וחגר שארית כחו וישב על המטה, ואח"כ אמר לו אדמו"ר תנסו נא להציג רגליכם על הארץ, והשיב לו כי על זאת אין לו כח בשום אופן, וישב מעט. ואח"כ אמר לו אדמו"ר: אעפ"כ תנסו נא עוד הפעם להציג רגליכם על הארץ, ונסה והציג רגליו על הארץ, ואח"כ הלך עמו להשלחן וישב שם מעט, ואח"כ ליווה את אדמו"ר בצאתו ממנו.

ג) הר' יעקב זאב גוטלערנער מיאניב כתב כי שמע מהרה"ג המפורסם רבי שלמה אלעזר האבדק"ק וואלבראם שהיה מחסידי אסטראווצע, ופ"א היה הוא באסטראווצע אצל הרה"ק רבי מאיר יחיאל זצ"ל, ובא אל ביתו בע"ב א' מאסטראווצע וכיבדו בסנדקאות אצל בנו שיהיה ביום ש"ק. והשיב לו הה"צ מאסטראווצע כיון שבש"ק זה שובת פה אדמו"ר הה"צ מקאזמיר, אינני רוצה לקבל הסנדקאות, ולך לכבד זאת לאדמו"ר הה"צ מקאזמיר. האיש הנ"ל לא נתרצה לכך והפציר מאד בהרה"צ מאסטראווצע שרק הוא יהיה סנדק, ואמר לו הרה"צ מאסטראווצע שלא יועיל כלום בהפצרתו, ואך אם יכבד בסנדקאות לאדמו"ר הה"צ מקאזמיר. אז גם הוא יבוא על הברית מילה, ואם לאו גם הוא לא יבוא לשם ותוכל אתה בעצמך להיות סנדק לבנך, וכראות הבעל ברית שלא יועיל כלום בהפצרותיו, הלך לכבד בסנדקאות לאדמו"ר מקאזמיר זצ"ל. ונענה אדמו"ר לבקשתו. והלך על הברית מילה. וגם הה"צ מאסטראווצע בא על הברית מילה. אחר הברית מילה שאלו מקרוביו להה"צ מאסטראווצע למה סירב כל כך ולא רצה לקבל הסנדקאות רק שיכבדו להה"צ מקאזמיר בסנדקאות. והשיב בזה"ל שמעתי כי אדמו"ר הה"צ מקאזמיר יש לו בשבת צורה אחרת מצורתו בחול, ורציתי לראות בעצמי אם אמת הדבר, וכעת שנזדמן לפניו שיש ברית מילה בשבת ויש לי שעת הכושר להיות עמו בצוותא יחד בשב"ק, רציתי בכל נפשי שיכבדוהו בסנדקאות כדי שאוכל לראות צורתו בשבת. ועכשיו ראיתי בעיני כי הדבר אמת וברור. כי בשבת צורתו כלפיד אש, ואינו דומה לצורתו בחול. והרה"ג מוואלבראם שליט"א הי' אז באותו מעמד.

ד) פ"א היה דין תורה, ובעלי הדינים רצו שהרה"ג מאוסטרובצה יהיה בורר, ולא רצה אף אם יתנו לו כל חללי עלמא, ושלח לו הרה"ק מקאזמיר שמבקשו שלא יסרב לכך, כשמוע הרה"ק מאוסטרובצה את הבקשה, חגר עצמו והלך תיכף ומיד להבוררות.

ה) כתב הר' גרשון מרדכי מפראמפאל כי היה פ"א ש"ק אצל אדמו"ר בהיותו בגאליציע, והי' רוחץ במרחץ (סאסיוויץ) סמוך

לקראקא והיה שם ש"ק וביום ועש"ק בא לאדמו"ר חסיד אחד מחסידי צאנז ושמו ר' אביש מאיר שהיה עוד בעל תפילה וש"ץ אצל הה"צ רבי חיים זצ"ל מצאנז וכיבד אותו אדמו"ר ז"ל לישב על כסא ונתן לו יין עם לעקעך. ואח"כ אמר בצחות לשונו אני הייתי אצל הרבי שלכם וכיבד אותי בכסא לישב עליו, ולכן אני מכבד כעת את הש"ץ שלו ג"כ בכיבוד כסא לישב. וסיפר אז אדמו"ר זצ"ל כי בהיותו אז בצאנז ביקש אותו הה"צ רבי חיים לסעוד עמו סעודת צהרים. ואמר להמשמשים שלו הכינו כסא נאה עבור בן המגיד מטוריסק [כי אז היה עוד אדמו"ר צעיר לימים ובחיי המגיד הקדוש ונסע דרך סאנרז למרחץ ומעייני הישועה], ויען כי בבית הה"צ רבי חיים לא היה כלים נאים ומכובדים, צוה להמשמשים שילכו להגבירים מצאנז לשאול כסא יפה עבורו. והביאו כמה כסאות ועל כולם אמר אף שהם נאים אבל אינם עוד נכונים עבור בן המגיד הקדוש, ואח"כ אמרו לו המשמשים שלא מצאו יותר כסאות נאות, אז הוכרח ליקח כסא א' היותר נאה עבורו. ואמר בהתנצלות מה לי לעשות כיון שלא נמצא כסא יותר יפה.

ובש"ק היה אדמו"ר ז"ל בשמחה רבה, ובמוצש"ק הנ"ל היה שם איזהו סוחר שנסע למדינת רוסיא ולקח אצלו ברכת הפרידה שיברכו ליסע לשלום למדינת רוסיא וברכו לשלום, והוסיף לומר להסוחר הנ"ל אמרו נא במדינת רוסיא, כי בקרב הימים אבא גם אני למדינת רוסיא, כי אז היה בורח מפני מלכות רוסיא, אבל בשב"ק הנ"ל הי' סעסיע בפעטערבורג והוחלט להתיר לו לחזור למדינת רוסיא. ואף שלא היה עוד ידיעה פומבית מזה, והדבר היה לפלא לכל השומעים איך אומר דבר פשוט שישוב למדינת רוסיא. אבל אח"כ ראו כי היה לו הרגשה ברוח הקודש כי כבר הותר לחזור למדינת רוסיא. וכן היה תיכף.

(ו) סיפר אדמו"ר מרחמסטריווקא — ירושלים שליט"א שפ"א שבת אדמו"ר הרה"ק מקאזמיר בגאליציה בעיר של חסידי צאנז, ורצה לשובות בהצאנזער קלויז, החסידים שלא ידעו אם להיענות לבקשתו שלחו טלגרמה אל הרה"ק מצאנז "האם יתנו לו רשות

לשבות בבית מדרשם". וענה להם הרה"ק מצאנו שיזהרו מפניו כמפני אש וימלאו כל בקשותיו ורצונו.

ז) מנעוריו היה הה"צ ר"מ צולע על רגלו ויצו עליו הרופאים שיסע לחו"ל למעיני הישועה. ונסע דרך עיר צאנו והלך להה"צ המפורסם רבי חיים זצ"ל. וכבדו מאוד ובקשו שיסעוד עמו סעודת הצהרים, וסירב הה"צ הר"מ, ושאל אותו הה"צ רבי חיים זצ"ל מדוע לא ירצה לסעוד עמו, והשיב לו כי שמע כי דרכו לדבר בכל סעודה סרה על בני הרה"ק מרוזין זצ"ל [כי היה אז מחלוקת גדולה בין הה"צ מצאנו ובין בני הרה"ק מרוזין זצ"ל], והם קרוביו ומיודעיו, ולא יוכל לשמוע כשמדברים עליהם. ואז הבטיח לו הה"צ מצאנו שלכבודו בעת הסעודה שהוא ייסב עמהם לא ידבר עליהם. והסכים לסעוד עמו סעודת הצהרים, אבל באמצע הסעודה נתלהב הרה"צ מצאנו והתחיל לדבר על בני הרה"ק מרוזין ואז נגע הרה"צ הר"מ בידו הקדושה את ידו של הה"צ מצאנו ויתנצל הרה"צ מצאנו לפניו והשיב אמנם שכחתי את הבטחתי, והפסיק אז מלדבר עליהם.

ח) ובס' סיפורי נפלאות מגדולי ישראל סיפור רי"ט כתב: שמעתי, פעם אחת נסע הרה"ק ר' מרדכי זצ"ל מקאזמער לחוץ לארץ לרחוץ עצמו במרחץ. וכשנסע בחזרה לביתו נסע לראות פני אור ישראל וקדושו הרה"ק מצאנו זצ"ל. והסאנדזער הרגיש בנסיעתו. פתאום קרא את המשמש שלו ויצוהו להביא מהר כסא. וימהר המשמש והביא כסא. ויאמר. לא כסא כזה חשבתי. והביא כסא אחר ולא ישרה בעיניו. ורגז על משמשו ויצוהו להביא לו כסא יקר מאוד הנאות לבן מלכים. והביא כסא מהודר מאוד ויצו להעמיד אצלו. וכאשר אדמו"ר בא בהיכלו קבלו הסאנדזער בחביבות רבה מאד. ויצוהו שישב לפניו על הכסא שהכין בעבורו. ויבקשהו שיסעוד אצלו. אך אדמו"ר אמר לו. ידעתי שרבינו יש לו מחלוקת על בני דודי מסאדיגורא ומדבר עליהם. ואנכי אינני יכול לשמוע שמדברים על בני דודי הק'. והבטיחו שלא לדבר עליהם. ועשה בשבילו סעודה. וישבו ויסעדו יחדיו. פתאום באמצע הסעודה התחיל הסאנדזער לדבר על בני הסאדיגורער. ואמר לא אוכל

להתאפק. ויתחמק אדמו"ר משם וילך אל האכסניא שלו וגמר שם סעודתו. מפני שלא רצה לשמוע מה שמדברים עליהם. ובין כך נתמלא החדר מחסידים והיו שם במשך זמן הסעודה ויחלק להם שיריים משלחנו הק'. פתאום שמעו את קול הסאנדזער שבא. וצעק. תניחו גם לי שיריים! וחטף מן השיריים ואכל. וישבו יחדיו וידברו בחביבות רבה מאוד. זי"ע ועכי"א.

(ט) פעם אחת נסע הרה"ק ר' מרדכי זצ"ל מקאזמיר מנסיעתו מהמרחץ בגאליציא. ועמו נסעו מתי מספר ממשמשיו. ובקרון הזה נסע ג"כ איש נכבד ועשיר, בעל אחוזה בן תורה גדול וירא שמים. והיה מחסידי הרה"ק ר' ברוך מגארליץ זצ"ל. וירא את תפלת אדמו"ר במרכבה, והוטבו תנועותיו מאוד בעיניו, ונכנסו עמוק עמוק בלב, ולא הסב עיניו ממנו אף רגע. וכשגמר אדמו"ר את תפלתו הק' לקח מאמתחתו מעט יי"ש ורקיץ אחד ובירך וטעם, ושתה לחיים, וגם לזה האיש נתן ידיו, ובירכו בלחיים, וישאלהו. מאין אתה! ויאמר לו ממקום פלוני. ובתוך הדברים אמר לו כי הוא מחסידי גארליץ. ויאמר הרה"ק את הרב מגארליץ מכיר אנכי היטב. והוא אוהבי הנאמן. והסכת ושמע! הנה בעת היותי בצאנו לקבל פני השכינה. ובעת שבאתי לקבל ממנו את ברכת הפרידה. שאל אותי. האם מכירים אתם את בני ר' ברוך הרב מגארליץ! השבתי. לא! ואמר לי מהראוי שתכירו אותו. וקבלתי ממנו ברכת הפרידה. וחפצתי מאוד לנסוע לגארליץ לקיים צווי הרב. אך אנשי עכבו בעדי ולא נתנו אותי לנסוע. אחרי הרבה שנים הייתי עוד הפעם בצאנו וישאלני, נא! האם כבר ראיתם עצמכם עם בני הגארליטצער רב! ואמרתי. לא! כי אנשי עכבו בעדי. ויאמר. אבל מהראוי לכם להכירו. אך גם בפעם הזאת דחו אותי אנשי והרבו עלי את דבריהם. איך ירצה הרבי לנסוע נסיעה כבידה כזאת, הלא כולנו עייפים מאוד מטורח הדרך. לא יכולתי להשיב את פניהם ונסעתי לביתי. ויהי אחרי עבור שנים הרבה, הייתי עוד הפעם בצאנו ושאל אותי. מה אתם אומרים על בני הרב מגארליץ. והוכרחתי להודות כי לא הייתי עוד בגארליץ. ויאמר אלי. אבל מהראוי לכם מאוד להכירו. ולכן תראו בכל מאמצי כחותיכם להכיר אותו. ובפעם

הזאת התחזקתי על דברי אנשי ועמדתי על דעתי ונסעתי לגארליץ. וכבואי סמוך לעיר, הרגיש הרב ר' ברוך כי אנכי נוסע אצלו, ונסע לנגדי, ויפגשני בדרך, ואז הכרתי אותו היטב. ונסעתי עמו יחד העירה. ויעש משתה לכבודי. והמתקנו סוד יחדיו. ונסעתי מאתו בכבוד גדול. (וחסידים מספרים כי דרך הרב מגארליץ זצ"ל היה לאכול ולשתות הרבה מאד. ומאז החל למעט באכילתו מאוד כדרך בני הטרנובלער ז"ל), ובפעם האחרונה כשהייתי בצאנו וישאלני. האם כבר מכירים אתם את בני ר' ברוך! ואני השבתי לו. הן! אמר לי. א"כ. כאשר אתם מכירים כבר את בני הרב אין לי עוד מה לעשות בזה העולם. וכן הי' כי הרה"ק מצאנו נסתלק בזמן קרוב לחיי עוה"ב. והגביר הנ"ל כשמעו זה הסיפור נתפעל מאוד מפשטות סיפורו. והפלא היותר גדול. שבשנה הזאת נסתלק הרה"ק ר' ברוך גארליטצער לחיי עוה"ב. והגביר הנ"ל נתקשר מאוד ברבינו ונעשה מחסידיו הגדולים. זי"ע. ועכ"א (שם סיפור כד)

(י) הה"צ רבי יחזקאל ז"ל משינאווע נסע פ"א להצדיקים בני הרה"ק מטשערנאבל זצ"ל בהסתר והיה אצל הה"צ רבי דוד זצ"ל מטאלנא ונתן שלום בתוך הבאים בש"ק התישב בסוף השלחן והה"ק מטאלנא זצ"ל כיבדו בברכת המזון. בש"ק בשעת קריאת התורה צוה לקרותו לס"ת ושאלו אותו על שמו והוכרח לומר שהוא בן מורה מורינו רבי חיים והוכרח להודות שהוא בן הה"צ מסאנדז זצ"ל. ואח"כ נסע להה"צ רבי יצחק ז"ל מסקווירא והלך לאכסניא וצוה שיכינו לו שם סעודת שבת. אבל הרה"ק מסקווירא זצ"ל הרגיש בזאת ושלח אל האכסניא לקרא את האורח שמתאכסן שם ואמר להשליח שאם לא ימצא את האורח בבית האכסניא יקח את החבילה שלו עם כל החפצים ויביאם לביתו, וכשבא לביתו הוכרח להודות מי הוא. ושאלו מהיכן הוא נוסע ואמר מאחיו הה"צ מטאלנא זצ"ל. ושאלו למה לא היה אצל אחיו המגיד מטוריסק זצ"ל שהוא יותר קרוב למדינת פולין, והשיב לו הה"צ רבי יחזקאל זצ"ל שמכיר הוא את בן המגיד מטוריסק היינו את אדומו"ר רבי מרדכי מקאזמיר שהיה פ"א אצל אביו הרה"ק רבי חיים זצ"ל מסאנדז, וכיון שראה כח הבן אינו צריך עוד לראות כח האב.

והשיב לו הה"צ מסקווירא האתם מכירים את בן המגיד, הה"צ רבי מרדכי? תדעו שאין אתם מכירים עוד אותו, כי כח קדושתו וצדקתו בענין מדת היסוד היה דבר הפלא ופלא גם בימי התנאים והאמוראים.

(יא) כשהיה אדמו"ר זצ"ל בגאליציע היה אצל הה"צ רבי יחזקאל שרגא זצ"ל משינאווע וכיבדו מאוד. וכשישבו יחד באו לפני הה"צ משינאווע אנשים מעיר אחת שפשטה שם מחלת החולירע רח"ל, והגישו לפניו פיתקא שיבקש ויעורר רחמים עליהם שיוסר מהם החולאת רח"ל. הה"צ משינאווע הגיש את הפיתקא לפני אדמו"ר זצ"ל שהוא יתפלל ויעורר רחמים עליהם. אבל אדמו"ר זצ"ל לא רצה לקבל הפיתקא. והשיב לו שהוא יתפלל ויעורר רחמים כי הוא זקן ממנו. אבל אמר לו אני אספר לכם מעשה מאבי המגיד הקדוש זצ"ל. כי פ"א היה בעיר הרובישוב החולאת הנ"ל רח"ל, וטכסו עצה בנפשם לבקש מאבי המגיד הקדוש שיבא לעירם על ש"ק, ובבואו להעיר אז יכנסו לפניו כל בני העיר בצעקה גדולה להסיר מהם המחלה. וכן היה שלא הודיעו מקודם כלום להמגיד מהמחלה השוררת שם רק בקשו אותו שישבות בעירם ש"ק. ובבואו להעיר באו לפניו אנשים ונשים וטף וסיפרו לו מהמחלה רח"ל, ובקשו ממנו שיעורר רחמים עליהם ויוסר המחלה. וצוה אבי הק' שיקראו לו את השמש מביהכ"נ דשם, ויקראו לו ויבא לפני אבי הק' ואז ציוה עליו אבי הק' שילך לביהכ"נ ויפתח את הארון קודש ויאמר בזה"ל: "אברהם בן פייגא צוה שהחולאת תסיר מן העיר". והשמש עשה כן והחולאת נעצרה תיכף מן העיר. וכששמע זאת הה"צ משינאווע ז"ל התלהב מאוד והתחיל לרוץ בחדרו ממקום למקום ואמר לא ידעתי מזה כי כל כך היה גדול כח צדקתו וקדושתו של אביכם המגיד הקדוש ז"ל זי"ע.

(יב) הרה"ק רבי יהודה ליבוש (השני) מאזורוב היה בקשרי ידידות והערצה עם רבינו, ובחליו האחרון קודם פטירתו ב' ניסן תרע"ד שלח את נכדיו עם קוויטל להזכירו אצל רבינו. וסיפר נכדו אדמו"ר בעל "אש דת" מאזורוב שהיה נוכח אז בעת הגשת הקויטל

לרבינו, אשר אחר שרבינו בירך ואחל את ברכת קדשו, פנה אליהם ואמר: גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו (תהלים קלט, טז), "גלמי" ר"ת ג'וים י'בואו ל'עשות מ'לחמה, רואה אני, ומבקשים מצדיקי הדור שיסכימו על זאת. (וזה ועל ספרך כולם יכתבו, כלומר, שכל הצדיקים יכתבו ויסכימו לספר גזרה זו). ובקיץ של אותה שנה פרצה כידוע מלחמת העולם הראשונה.

יג) קודם מלחמה העולמית היה עומד על הפרק בדבר שנגע לכלל ישראל ענין גדול ונחוץ מאד, ונאספו גאוני וגדולי ישראל בפולין וגם צדיקי פולין הרבה וגם אדמו"ר הה"צ זצ"ל השתתף באסיפה זו שהיתה ביער גארבאטקי הסמוך לראדאם. והיה אז הרה"ג הר' אליעזר ז"ל טרייסטמאן האבדק"ק ראדאם ועוד הרבה רבנים גדולים. הה"צ מגור שליט"א בא לאכסניא של אדמו"ר הה"צ זצ"ל בפתקא והזכיר את עצמו לפניו. ואדמו"ר זצ"ל לא הכיר אותו מקודם וכשנכנס אצלו לקבל שלום שאל אותו מהיכן אתם והשיבו מגור. אז אמר לו אדמו"ר א"כ מסתמא אתם הרבי מגור ושתק וכיבדו. ודיברו ביניהם הרבה. ובשעת האסיפה התייעצו אז על דבר שהיה נחוץ לבטל גזירות רעות על הכלל. והיה הצעה לאסוף סכום הגון וע"י ריצוי כסף במקומות הגבוהים יבטלו הגזירות כפי שהיה המנהג אז במלכות רוסיא. אבל אדמו"ר זצ"ל לא הסכים על עצה זו. ואז אמר הה"צ האדמו"ר מאסטראווע שהיה ג"כ על אסיפה זו, כיון שהה"צ מקאזמיר אינו מסכים ע"ז, אזי צריכים אנחנו להסכים ע"ז ולשמוע אליו כי הוא פועל ישועות. וע"ז ענה גם הה"צ מגור שליט"א גם אני שמעתי מאדמו"ר אבי ז"ל בעל שפת אמת שהה"צ מקאזמיר הוא פועל ישועות והסכימו כולם על עצתו.

יחסים מיוחדים של תוכחת מגולה מאהבה מוסתרת היו בינו לבין אחיו הצעיר הרה"צ רבי יעקב אריה ליב זצ"ל מטריסק ומאז פטירת אביהם הק' כמעט ולא נפגשו, אך סמוך לפטירתו של

אדמו"ר זצ"ל הגיע הרה"צ רבי יעקב אריה זצ"ל לביקור ושוחחו ביניהם ברב יקר וגדולה.

כן יסופר שפעם אחת בשהות אדמו"ר הר"מ זצ"ל בוינה היתה אכסניתו בבית אחד מחסידי אחיו הרה"ק רבי יעקב אריה זצ"ל, ובאחד הימים הגיע טלגרמה שהרה"ק רי"א מתכוון לבא לוינה ולהתאכסן בבית זה, החסידים שידעו מהפירוד ביניהם נכנסו אל אדמו"ר הר"מ ויודיעוהו על כך, ויענה להם שיוכל לבא לכאן, בבוא הרה"ק רי"א יצא אחיו לקראתו ונכנסו יחדיו לבית. שם שתו לחיים ופרשו בשלום כל אחד ואח"כ נכנס כל אחד לחדרו.

החסידים שראו בכך עת רצון, נכנסו אל אדמו"ר הר"מ זצ"ל ויאמרו לפניו אולי הגיעה העת שיופסק הפירוד ביניהם ואך שלום ישכון באהליהם. ויתעמק אדמו"ר הר"מ זצ"ל במחשבתו ויען להם! "וכי מה איכפת לכם אשר עודנו בחיים אנחנו". ובינו החסידים כי לא דבר ריק הוא, ומאז חדלו מלדבר בנושא זה.

ולחיבת הקודש נביא בזה מכתב מהרה"ק רבי יעקב אריה זצ"ל אל אחיו אדמו"ר הר"מ זצ"ל.

בעזר"ה כ"ו למב"י תרנא טריסק

**החיים והשלו' והברכה אל כבוד אחי הרב הצדיק
המפורסם אספקלריא המאירה עמודא דנהורא של היר"ח
מוכתר בנימוסין כקש"ת מוה' מרדכי שליט"א.**

**מכתבו אודות החוב המגיע... אבינו הקדוש האלקי
זצוקלל'ה להמוכ"ז הג' ר' געציל נ"י מלוצקא, היום
הגיעני, והנני להשיבו אין חפצי לקבל הכלי זהב וכסף כי
גם לקנותם אין מגמתי עליהם עאכו"כ הנני נמנע
מלהשתדל במכירתם, וזאת אנכי שלמתי משלם לר'
גאציל נ"י המחצה מהחלק, וממילא מובן כי גם כבוד
אחי שליט"א עליו לשלם לו המחצה השני, אולם אם
ברצון כבוד אחי שליט"א שלא... מזומנים. אל לפטור
את החוב עם הכלים... בידו, הנני להודיע בגלוי כי מצדי**

[Handwritten signature]

החייאתי ונעדרת ^א הלא אתה הרי נלכת בים סוּח
 עספיתא הלאה עמך קמלא שולח
 יתום ל' סוכה של"ה סוכה סוכה

[illegible]

מכתב מהרה"ק רבי יעקב אריה מטריסק זצ"ל